



Ministerie van Defensie

# Gedragsregels Defensie Sociale Veiligheid & Integriteit

---

*Hoe willen wij met elkaar en anderen omgaan? De Gedragscode Defensie benoemt **verbondenheid, veiligheid, vertrouwen en verantwoordelijkheid** als de kernwaarden van Defensie.*

---

Defensie is een organisatie met een unieke taak: het beschermen wat ons dierbaar is. Daarom moeten wij soms met verstrekende bevoegdheden ingrijpen in de Nederlandse samenleving en daarbuiten. Burgers en samenwerkingspartners moeten er op kunnen vertrouwen dat wij zorgvuldig met bevoegdheden en taken omgaan. Dat vertrouwen begint met hoe wij met elkaar, met anderen en met middelen omgaan.

Als je bij Defensie werkt, brengt dit dus verwachtingen en verantwoordelijkheden met zich mee en dien je je op een bepaalde manier te gedragen, zowel in werk- als privétijd. Bij het afleggen van de eed of belofte heb je gehoorzaamheid aan de wetten en onderwerping aan de krijgstucht gezworen of beloofd.

---

---

## INHOUD

1. Omgaan met anderen	4
2. Gebruik van alcohol en drugs	7
3. Gedrag in vrije tijd	10
4. Zorgvuldig gebruik van Defensiemiddelen	13
5. Het ontvangen van geschenken en uitnodigingen	16
6. Nevenwerkzaamheden	19
7. Contacten met bedrijfsleven	22
8. Zorgvuldig omgaan met informatie	25

Om de waarden van de Gedragscode in de dagelijkse praktijk concreet te maken, is er regelgeving welk gedrag wij bij Defensie waarderen en welk gedrag we niet accepteren. De kaders voor ons gedrag staan in allerlei wetten, voorschriften en reglementen. Om het overzichtelijk te maken is in dit document een samenvatting opgenomen van de meest voorkomende regels die voor iedereen gelden die bij Defensie werkt. De gedragsregels zijn ingedeeld in thema's. Bij elk thema is een verwijzing te vinden naar de relevante wet- en regelgeving. Indien van toepassing kun je daarmee de exacte tekst van de regels nalezen.

Per thema staan voorbeelden uit de praktijk. Twijfel je of een handeling in strijd is met de regels, praat er dan over met collega's, je leidinggevende of een vertrouwenspersoon. Per thema staan er hulpvragen die je kunnen helpen bij je afweging. Daarnaast is de Centrale Organisatie Integriteit Defensie (COID) bereikbaar voor advies.

Als een collega volgens jou iets ongepast zegt of zich ongepast gedraagt, spreek hem of haar daarop dan respectvol aan. Als je dit nodig vindt, kun je het ook melden bij de leidinggevende van deze collega, je eigen leidinggevende of bij het Meldpunt Integriteit Defensie. Sta zelf ook open voor feedback op jouw eigen gedrag.

Als je in strijd handelt met de Gedragscode Defensie of als je de regels overtreedt heeft dit gevolgen voor je. Afhankelijk van de overtreding kan er aangifte gedaan worden of wordt mogelijk opgetreden conform de Wet Militair Tuchtrecht of de (militaire) Ambtenarenwet. De consequenties kunnen rechtspositioneel van aard zijn, wat mogelijk weer gevolgen kan hebben voor je Verklaring van Geen Bezwaar. Je kunt uiteindelijk zelfs ontslagen worden.

### **Aanpassingen**

Wetten veranderen, regelgeving ook. Dit gebeurt omdat er na verloop van tijd anders naar bepaalde onderwerpen kan worden gekeken. Ook de Gedragsregels Defensie veranderen mee. De meest recent versie van de Gedragsregels Defensie is direct vindbaar via intranet op het Defensieportaal.

*Heb je aanvullingen of mis je een onderwerp, stuur dan een mail naar: [kenniscentrum.COID@mindef.nl](mailto:kenniscentrum.COID@mindef.nl)*

---

*'Als een collega volgens jou iets ongepast zegt of doet, spreek hem of haar dan daar respectvol op aan.'*

- Gedragsregels Defensie -

1



---

## VERBONDENHEID

**Ik werk samen, help anderen, sta open voor feedback en spreek aan.**

---

## Omgaan met anderen

**Iedereen bij Defensie is verantwoordelijk voor een sociaal veilige werkomgeving. Dit betekent dat we bij Defensie respectvol met elkaar en anderen omgaan, in omgangsvormen én taalgebruik.**

Ongewenst gedrag is onacceptabel en kent vervelende gevolgen, variërend van verminderde werkmotivatie tot langdurige ziekte. Dit heeft direct gevolgen voor de inzetbaarheid en productiviteit van medewerkers en eenheden.

## REGELS

- **Ik behandel iedereen gelijkwaardig**

Ik discrimineer niet. Dit betekent dat ik mensen in gelijke gevallen niet anders behandel, achterstel of uitsluit. Het is niet toegestaan om anderen buiten te sluiten of om kwetsende opmerkingen te maken over bijvoorbeeld seksuele geaardheid, geslacht, geloof, uiterlijk, denkbeelden of op welke grond dan ook.

- **Ik pest niet**

‘Een geintje hoort erbij!’. Pesten en plagen worden vaak door elkaar gehaald. Bij pesten gaat het om herhaaldelijk negatief gedrag waartegen iemand zich niet kan

verdedigen. Ik stop direct als een plagerij niet juist is of als de ander dit aangeeft. Pesten kan variëren van woordgrapjes, kwetsende opmerkingen en anderen negeren of buitensluiten tot aan geweld.

- **Ik maak mij niet schuldig aan seksuele intimidatie en ongevraagde seksuele aandacht**

Seksuele intimidatie is elke vorm van seksuele toenadering, verzoeken om seksuele gunsten en ander seksueel getint gedrag en is ontoelaatbaar. Ook ongevraagde seksuele aandacht is niet toegestaan. Dat kan bijvoorbeeld gaan om seksueel getinte opmerkingen, seksuele toespelingen of porno kijken in het bijzijn van collega's.

- **Ik voorkom agressie en intimidatie**

Van agressie en intimidatie is sprake wanneer iemand verbaal of fysiek wordt lastiggevallen, bedreigd of aangevallen. Voorbeelden hiervan zijn inwijdingsrituelen, het dreigen met ontheffing uit de opleiding of uitsluiting van sollicitaties. Agressie en intimidatie zijn onacceptabel. Ik pas mijn leiderschapsstijl aan aan de omstandigheden. Soms is dat directief, bijvoorbeeld bij oefeningen en operationele inzet, maar dat is vaak niet nodig.

- **Ik zet geweld alleen op legitieme wijze in**

Het inzetten van legitiem geweld hoort bij de taakstelling van Defensie en gebeurt onder de juiste voorwaarden.

Vanzelfsprekend is het niet toegestaan om geweld te gebruiken tegen een collega of een burger, bijvoorbeeld als inwijdingsritueel of om ruzies uit te vechten.

- **Als ik een relatie op de werkvloer krijg, meld ik dit**

Het kan gebeuren dat ik verliefd word op een collega en er een relatie ontstaat. Een relatie met een collega in de directe werkomgeving bespreek ik met mijn leidinggevende. Bij (de schijn van) belangenverstremming worden maatregelen genomen om dit te vermijden. Fysieke intimiteiten of toespelingen zijn ongepast. Daarnaast is het zaak terughoudend te zijn in het bespreken van privé zaken met de partner tijdens werktijd, ook wanneer de relatie over is. Samenloop van een machts- of hiërarchische verhouding en een liefdesrelatie is niet toegestaan. Mocht dit toch het geval zijn, dan meld ik dit direct bij de commandant.

---

## Verbondenheid

*‘Werken bij Defensie draait om verbondenheid, om kameraadschap. Wij gaan voor elkaar door het vuur. Ik ben een echte teamspeler en help mijn collega's wanneer dit nodig is.’*

- Gedragscode Defensie -

# Praktijkvoorbeelden

1. Tijdens een les in zelfverdediging word je tegenover een collega gezet met wie je de dag ervoor een stevige aanvaring hebt gehad, waarbij jullie kwaad zijn weggelopen. Je hebt het gevoel dat dit wel eens uit de hand zou kunnen lopen. Wat doe je?

2. Enkele collega's hebben sinds een paar dagen een nieuwkomer op de korrel genomen. Zij laten hem allerlei rotklusjes opknappen. De nieuwe collega vindt het inmiddels zichtbaar niet meer leuk maar zegt er niets van. Wat doe je?

3. Je bent een leerling in een opleidingspeloton en krijgt vaak magere beoordelingen. Je hoort in de wandelgangen dat een instructeur seks heeft gehad met een andere leerling. Deze instructeur moet binnenkort jou beoordelen bij een examen. Wat doe je?

4. Je hoort enkele collega's een andere collega plagen die meevaart op de Defensieboot tijdens de Canal Parade. Je hebt hen er al eerder op aangesproken, maar zij lachten dit weg. Wat doe je?

A



Enkele collega's hebben sinds een paar dagen een nieuwkomer op de korrel genomen. Zij laten hem allerlei rotklusjes opknappen. De nieuwe collega vindt het inmiddels zichtbaar niet meer leuk maar zegt er niets van. Wat doe je?



Tijdens een les in zelfverdediging word je tegenover een collega gezet met wie je de dag ervoor een stevige aanvaring hebt gehad, waarbij jullie kwaad zijn weggelopen. Je hebt het gevoel dat dit wel eens uit de hand zou kunnen lopen. **Wat doe je?**



Je hoort enkele collega's een andere collega plagen die meevaart op de Canal Parade. Je hebt hen er al eerder op aangesproken, maar zij lachten dit weg. **Wat doe je?**

# Hulpvragen

Onderstaande vragen kunnen je helpen om dit thema goed door te nemen met collega's en leidinggevend.

1. Van welke regels vind je het lastig om je eraan te houden of zie je het nut niet?
2. Wat zou jou helpen om dit makkelijker te maken?
3. Hoe gaan jullie hier in jouw team mee om en wat zou je daar over willen afspreeken?

## Wet- en regelgeving

- Art. 2.15 Arbeidsomstandighedenbesluit
- Hoofdstuk 1 Algemene wet gelijke behandeling
- Klachtenregeling Defensie
- Aanwijzing SG A/984 Uitvoering van het integriteitsbeleid (hoofdstuk 4)
- CDS Aanwijzing A-1601 Een leidraad voor leidinggevend met randvoorwaarden bij inwijdingsrituelen

2



---

## VEILIGHEID

**Ik werk veilig. Onveilig of ongewenst gedrag maak ik bespreekbaar of meld ik.**

---

## Gebruik van alcohol en drugs

Defensie verwacht dat medewerkers op een verstandige wijze met alcohol omgaan. Drugsgebruik is ontoelaatbaar, zowel voor militairen als burgermedewerkers.

### REGELS

- **Ik gebruik geen drugs**

Zowel in privé- als werktijd is het niet toegestaan om (hard- en soft-) drugs te gebruiken, in bezit te hebben of te verhandelen. Indien nodig, vraag ik om professionele (medische) hulp.

- **Ik zorg dat alcohol geen invloed heeft op mijn functioneren**

Ik houd er bij het gebruik van alcohol rekening mee dat dit geen invloed mag hebben op mijn functioneren.

- **Tijdens uitzendingen en oefeningen drink ik geen alcohol**

Op uitzending geldt een alcoholverbod ('No-Can-Rule'). Alleen de Commandant der Strijdkrachten kan toestemming geven voor maximaal twee licht alcoholische drankjes

(‘Two-Can-Rule’). Ook bij oefeningen en varend op zee geldt een alcoholverbod. Alleen de bevoegde commandant kan toestemming geven voor een uitzondering op deze regel.

- **Tijdens inwijdingsrituelen drink ik geen alcohol**

Tijdens inwijdingsrituelen gelden strenge regels, waaronder een alcoholverbod. Een drankje mag alleen na afloop, als onderdeel van de feestelijke ceremoniële afsluiting.

- **Ik rijd niet onder invloed**

Ik bestuur geen voertuig als ik onder invloed ben.

- **Ik zorg dat ik op de hoogte ben van lokale orders en voorschriften over alcoholgebruik**

Op de meeste Defensielocaties en militaire objecten gelden regels over alcoholgebruik. Die zijn er voor de veiligheid en het voorkomen van overlast. Ik houd mij aan deze regels. Ik spreek mijn collega’s aan op overmatig alcoholgebruik en weerhoud hen ervan om een voertuig te besturen als zij onder invloed zijn.

---

## Veiligheid

*‘Ik zorg dat mijn collega’s en de samenleving op mij kunnen vertrouwen.’*

- Gedragscode Defensie -



# Praktijkvoorbeelden

1. Vrienden nodigen je uit om in het weekend naar een groot feest te gaan. Je weet dat er veel drugs wordt gebruikt en dat je vrienden soms ook drugs gebruiken. Ga je?

2. Enkele collega's bestellen bij de laatste ronde nog een paar meter bier en bieden jou ook nog een biertje aan. De volgende ochtend hebben jullie een schietoefening. Wat doe je?

3. Tijdens een uitzending heb je regelmatig contact met militairen van coalitielanden. Tijdens een barbecue krijg je van hen een biertje aangeboden. Je weet dat je geen alcohol mag drinken, maar je wilt ook niet onbeleefd overkomen. Wat doe je?



# Hulpvragen

In gesprek met collega's en leidinggevendenden kunnen de onderstaande vragen je helpen om dit onderwerp goed te bespreken.

1. Op welke momenten vind je het lastig om je aan deze regels te houden?
2. Wat zou jou helpen om dit makkelijker te maken?
3. Welke afspraken kunnen jullie in het team maken om elkaar hierbij te helpen?

## Wet- en regelgeving

- Aanwijzing CDS A-153 Gebruik alcohol en drugs
- Aanwijzing SG A/925 Uitvoering drugsbeleid Defensie
- CDS Aanwijzing A-1601 Een leidraad voor leidinggevendenden met randvoorwaarden bij inwijdingsrituelen
- Art. 8 Wegenverkeerswet

3



---

## VERTROUWEN

**Ik zorg dat mijn collega's en de samenleving op mij kunnen vertrouwen.**

---

## Gedrag in vrije tijd

Iedereen heeft recht op een privéleven. Wel kunnen bepaalde gedragingen en situaties in de vrije tijd risicovol zijn voor jezelf en voor Defensie. Bij twijfel over wat privé te doen en te laten, bespreek je dit met je leidinggevende.

### REGELS

- **Ik ben bewust van de risico's van het gebruik van social media**

Het gebruik van social media biedt kansen en kent ook risico's. Ik houd rekening met hoe ik, als Defensie-medewerker, overkom op social media. Alles wat ik zeg of doe op social media, kan in verband worden gebracht met mijn krijgsmachtdeel, eenheid, functie of afdeling. Zowel in positieve zin, maar ook in negatieve zin.

Ik deel geen vertrouwelijke informatie en plaats niet ongevraagd foto's en filmpjes van collega's of andere werkgerelateerde situaties online. Ik onthoud mij van kwetsende of beledigende opmerkingen.

Veel social media zoals Twitter, Instagram en Facebook kennen privacyinstellingen. Ik zorg dat ik deze goed instel en weet wie mijn berichten kunnen lezen. Ook in gesloten groepen (zoals Whatsapp-groepen) ben ik mij bewust welk effect mijn berichten kunnen hebben en ga ik daar zorgvuldig mee om.

- **Ik vermijd in de privéomgeving bepaalde gelegenheden of personen**

Privé vermijd ik contact met personen waarvan ik weet of kan weten dat zij regelmatig de wet overtreden. Bijvoorbeeld in de context van een bepaalde uitgaansgelegenheid, de harde kern van een supportersvereniging of een omstreken motorclub, zoals Outlaw Motorcycle Gangs (OMG). Ik heb geen contact met personen die verbonden zijn aan een verboden vereniging. Dit kan risicovol zijn voor mijzelf en Defensie.

- **Ik kom niet in een chantabele of anderszins kwetsbare positie terecht**

In mijn vrije tijd houd ik er rekening mee dat ik bij Defensie werk. Zo kunnen financiële problemen door bijvoorbeeld onverantwoorde uitgaven, mij chantabel maken. Als dit dreigt te gebeuren, bespreek ik dit met mijn leidinggevende en kan Bedrijfsmaatschappelijk Werk mij mogelijk helpen.

---

## Vertrouwen

*Ik ben mij altijd bewust van mijn voorbeeldfunctie en de hoge eisen die de samenleving stelt aan mijn gedrag. Ik spiegel mijzelf op mijn handelingen, of het nu in dienst is of erbuiten, op uitzending, of op internet.*

- Gedragscode Defensie -

# Praktijkvoorbeelden

1. Je bent enthousiast motorrijder. Een buurman vraagt je mee te doen aan een motortour om geld op te halen voor een goed doel. Je stemt hiermee in, maar tijdens een voorbereidende bijeenkomst blijken er veel leden van enkele omstreden motorclubs aanwezig te zijn. Rijd je mee?
2. Een collega plaatst vaak op Facebook erg grove berichten. Hij heeft over allerlei onderwerpen een stevige mening en deze steekt hij online niet onder stoelen of banken. Hij is daarbij vaak beledigend. Op zijn facebookprofiel staat hij zichtbaar als militair. Wat doe je?
3. In een Whatsapp-groep met collega's worden vaak zakelijke mededelingen gedaan, ook worden er grapjes, foto's en filmpjes gedeeld. Deze grapjes gaan steeds verder en vaak over de grens. Je besluit om zelf niet meer actief mee te doen, maar je ziet de foute berichten dagelijks voorbij komen. Wat doe je?

A



Je bent enthousiast motorrijder. Een buurman vraagt je mee te doen aan een motortour om geld op te halen voor een goed doel. Je stemt hiermee in, maar tijdens een voorbereidende bijeenkomst blijken er veel leden van enkele omstreden motorclubs aanwezig te zijn. Rijd je mee?

J



Een collega plaatst vaak op Facebook erg grove berichten. Hij heeft over allerlei onderwerpen een stevige mening en deze steekt hij online niet onder stoelen of banken. Hij is daarbij vaak beledigend. Op zijn facebookprofiel staat hij zichtbaar als militair. Wat doe je?

J



In een Whatsapp-groep met collega's worden vaak zakelijke mededelingen gedaan, ook worden er grapjes, foto's en filmpjes gedeeld. Deze grapjes gaan steeds verder en vaak over de grens. Je besluit om zelf niet meer actief mee te doen, maar je ziet de foute berichten dagelijks voorbij komen. Wat doe je?

# Hulpvragen

In gesprek met collega's en leidinggevendenden kunnen de onderstaande vragen je helpen om dit onderwerp goed te bespreken.

1. Zijn er situaties in je vrije tijd waar er risico's voor jou en Defensie optreden?
2. Waarom zou je jezelf wel of niet als Defensiemedewerker kenbaar maken op social media?
3. Ben je wel eens uitspraken van Defensiemedewerkers op internet tegengekomen, die je grensoverschrijdend vond? Waarom vond je deze grensoverschrijdend?

## Wet- en regelgeving

- DCO Handleiding Social Media
- Burgers: Art. 125ter, Ambtenarenwet
- Militairen: Art. 12bis, Militaire Ambtenarenwet

# 4



---

## VERANTWOORDELIJKHEID

**Ik toon vakmanschap en neem verantwoordelijkheid in mijn werk.**

---

## Zorgvuldig gebruik van Defensiemiddelen

**Voor je werk kun je gebruikmaken van allerlei middelen van Defensie. Bijvoorbeeld gereedschap, materialen, telefoon-, kopieer- en ICT-apparatuur.**

Respecteer dat je Defensiemiddelen hebt die je voor je werk ter beschikking hebt gekregen. Gebruik ze voor het doel waarvoor je ze hebt gekregen en ga er voorzichtig en zuinig mee om, dus zonder onnodige verspilling.

### REGELS

- **Ik rijd met de dienstauto geen privékilometers**  
Privégebruik van de dienstauto is niet toegestaan. De dienstauto wordt alleen ingezet voor het werk en met toestemming van de leidinggevende. Ook houd ik mij aan de maximumsnelheid en rijd ik fatsoenlijk.
- **Ik gebruik geen middelen van Defensie voor privédoeleinden**  
Het privégebruik en meenemen van middelen, zoals gereedschap en materiaal voor thuis, is niet toegestaan. In sommige gevallen is hierop een uitzondering mogelijk en

kan beperkt privégebruik worden toegestaan. Bijvoorbeeld het maken van enkele kopieën.

- **Ik ga zorgvuldig om met mijn diensttelefoon**

Mijn diensttelefoon is bedoeld voor zakelijk gebruik. Ik mag hem na redelijkheid ook privé gebruiken, indien dit het dienstbelang niet schaadt. Dit betekent dat bellen binnen de EU onbeperkt kan en datagebruik gelimiteerd is tot 3 GB. Buiten de EU is privégebruik niet toegestaan, met als uitzondering het gebruik voor contact met het thuisfront.

Het gebruik van apps en spelletjes, het surfen op internet, het versturen van grote bestanden en streamen van video's (Netflix/YouTube/etc.) voor privégebruik (via de sim) moet beperkt blijven binnen het bovenstaande datalimiet.

Ik volg de aanwijzingen op bij het installeren van apps die gebruikmaken van locatiebepaling (in het bijzonder sport-apps met locatiebepaling).

- **Ik maak verantwoord gebruik van Defensie-internet en e-mail**

Ik verspreid via e-mail geen vertrouwelijke informatie, tenzij ik daar toestemming voor heb. De inhoud van mijn berichten is niet van dreigende, intimiderende, beledigende, seksueel getinte of racistische aard, dit geldt ook voor het gebruik van (draadloos) internet van Defensie. Het is niet

toegestaan deze verbinding te gebruiken voor het downloaden of verspreiden van illegale software, films en muziek of het bezoeken van seks(gerelateerde) sites.

- **Ik declareer alleen waar ik recht op heb**

Bij een declaratie, declareer ik alleen waar ik recht op heb. Ik maak geen misbruik van het systeem om er beter van te worden. Als ik denk, dat ik niet krijg waar ik recht op heb, bespreek ik dit met mijn leidinggevende.

---

## Verantwoordelijk

*Ik ga zorgvuldig om met middelen en bevoegdheden. Ik ben mij altijd bewust van mijn voorbeeldfunctie en de hoge eisen die de samenleving stelt aan mijn gedrag.*

- Gedragscode Defensie -

## Praktijkvoorbeelden

1. Voor het 40-jarige huwelijksfeest van je ouders wil je een filmpje laten zien van de kleinkinderen. Op je werk staat een nauwelijks gebruikte beamer. Leen je deze voor het feest?
2. Je declareert samen met enkele collega's een dienstreis. Zij declareren daarbij ook de kleine component, ook al hebben jullie geen kosten hiervoor gemaakt. Zij zien dit als een compensatie voor de, in hun ogen, magere vergoedingen die Defensie betaalt. Zij willen dat jij deze ook declareert. Wat doe je?
3. Omdat je de volgende dag een dienstreis moet maken, heb je een dienstauto meegenomen. Je eigen auto staat nog op de kazerne. Je zoon belt 's avonds dat zijn fiets is gestolen en of je hem wilt ophalen. Hij is zo'n 6 kilometers van huis. Wat doe je?



## Hulpvragen

In gesprek met collega's en leidinggevenden kunnen de onderstaande vragen je helpen om dit onderwerp goed te bespreken.

1. Niet alle 'do's en don'ts' zijn even duidelijk. Welke vind je niet duidelijk genoeg?
2. Heb je een idee hoe dit duidelijker gemaakt kan worden? Hebben je collega's en leidinggevende ook een idee over het duidelijker maken van de regels?
3. Wat spreken jullie als team hierover af?

## Wet- en regelgeving

- Besluit dienstreizen defensie MP 33- 400 regeling 100
- Regeling civiel dienstvervoer met of zonder chauffeur
- Regeling civiele dienstauto's
- Instructie HDBV Mobiele devices – instructie voor gebruik
- Gebruikers Richtlijnen Mobiele Apparaten Defensie
- Regeling gedragsregels gebruik e-mail en internetvoorzieningen Defensie
- Aanwijzing SG A/g84 Uitvoering van het integriteitsbeleid (hoofdstuk 3B)

# 5



---

## VERTROUWEN

**Ik zorg dat mijn collega's en de samenleving op mij kunnen vertrouwen.**

---

## Het ontvangen van geschenken en uitnodigingen

**Het kan voorkomen dat een bedrijf of organisatie je als Defensiemedewerker een geschenk of uitnodiging wil geven. Vraag je af waarom. Is het bedoeld als bedankje of heeft de gever bijbedoelingen, wil hij je gunstig stemmen en beïnvloeden voor toekomstige beslissingen?**

In beginsel mag je geen geschenken of uitnodigingen aannemen. Dit om (de schijn van) belangenverstrengeling en corruptie te voorkomen. Je onafhankelijkheid mag niet in het geding komen.

## REGELS

- **Ik neem geen giften aan**

Op deze regel bestaat een uitzondering; als ik met goed fatsoen het geschenk niet kan weigeren, mag ik incidenteel een geschenk aannemen met een maximale winkelwaarde van €50,00.

In alle gevallen meld ik de gift bij mijn leidinggevende zodat kan worden besproken wat ermee te doen. Geschenken in de vorm van geld, waardepapieren, diensten en reizen mogen niet worden aangenomen. Hetzelfde geldt voor geschenken op mijn thuisadres.



- **Ik let goed op als ik een uitnodiging krijg voor een lunch of diner**

Het is gebruikelijk dat zakenrelaties elkaar bij bepaalde gelegenheden uitnodigen voor een lunch of diner. Zo'n uitnodiging mag ik aanvaarden zolang het een ondergeschikt deel is van de zakelijke bespreking en deze bescheiden van aard is.

- **Ik let goed op als ik een uitnodiging krijg voor een sport- of cultureel evenement**

Als ik als Defensiemedewerker wordt uitgenodigd voor het bijwonen van externe evenementen (sportieve, culinaire, recreatieve, culturele evenementen etc.), sla ik deze af. Deelname namens Defensie aan een evenement voor het goede doel is wel mogelijk, na toestemming van de leidinggevende. Als Defensie zelf actief bijdraagt aan dit evenement, overleg ik met mijn leidinggevende of ik zelf de kosten betaal of Defensie.

- **Ik accepteer geen uitnodiging inclusief overnachting**

Ik accepteer geen uitnodigingen voor gelegenheden, waarvoor de uitnodigende partij de reis- en verblijfskosten betaalt. Als deze gelegenheden volgens mijn leidinggevende noodzakelijk zijn voor het werk, regel ik of Defensie de reis en het verblijf, en betaalt Defensie de reis- en verblijfskosten.

- **Ik accepteer geen korting**

Ik gebruik mijn status als Defensiemedewerker niet voor het verkrijgen van kortingen of gunsten. In sommige gevallen heeft Defensie afspraken gemaakt met bedrijven waar Defensiemedewerkers korting kunnen krijgen. Dan is het wel toegestaan.

- **Ik spaar geen punten via spaarsystemen**

Het sparen van bijvoorbeeld 'brandstofpunten' als je met brandstofpas van Defensie tankt, is niet toegestaan.

- **Ik zet 'frequent-flyer-miles' alleen in voor dienstreizen**

Het sparen via 'frequent-flyer-miles'-systemen bij dienstreizen is toegestaan mits ik de gespaarde punten niet voor privékortingen of opwaarderingen benut. Ik mag de punten wel inzetten voor opwaarderingen van dienstreizen.

---

## Vertrouwen

*"Ik zweer/verklaar, dat ik van niemand enige belofte, gunst of geschenk zal aannemen om in mijn dienstbetrekking iets te doen of na te laten."*

-Eed/belofte Ambtenarenwet-

# Praktijkvoorbeelden

1. Na afloop van een zakelijke bespreking, lunch je met een externe partner. Deze zegt na de lunch de rekening te hebben betaald. Wat doe je?
2. Je wordt vanwege jouw expertise uitgenodigd op een commercieel symposium. Ga je in op de mogelijkheid hier iets te presenteren? En wat doe je als je voor je bijdrage een boekenbon ter waarde van 20 euro cadeau krijgt?
3. Je hebt de laatste tijd nauw samengewerkt met leveranciers van Defensie en krijgt na afloop een verpakt geschenk. Bij thuiskomst blijken er twee VIP-kaartjes voor een voetbalwedstrijd in te zitten met een kaartje waarop je bedankt wordt voor de prettige samenwerking. Wat doe je?



# Hulpvragen

In gesprek met collega's en leidinggevenden kunnen de onderstaande vragen je helpen om dit onderwerp goed te bespreken.

1. Waarom krijg ik iets aangeboden?
2. Met welke verwachting wordt dit mij aangeboden?
3. Betreft het een incidenteel geval of ontvang ik vaker iets van dezelfde relatie?
4. Waar ontvang ik het geschenk?
5. Wat is de waarde van het geschenk?
6. Wat voor soort geschenk is het?

## Wet- en regelgeving

- Aanwijzing SG A/984 Uitvoering van het integriteitsbeleid (Hoofdstuk 3B)
- Militairen: Art. 126d AMAR
- Burgers: Art. 70f BARD
- Art. 363 Wetboek van Strafrecht

## 6



---

## VERANTWOORDELIJKHEID

**Ik toon vakmanschap en neem verantwoordelijkheid in mijn werk.**

---

## Nevenwerkzaamheden

**Defensiemedewerkers staan midden in de samenleving en zijn vaak maatschappelijk betrokken. Dit juicht Defensie toe. Je kunt privé actief zijn bij een vereniging, stichting, bedrijf of mogelijk als ZZP'er.**

Wel kunnen bepaalde nevenwerkzaamheden risico's met zich meebrengen. Dat is het geval wanneer deze privé-activiteiten raken aan de belangen van Defensie. Dan mag Defensie een oordeel vormen over de nevenwerkzaamheden. Dit geldt zowel voor betaalde als onbetaalde activiteiten, zoals vrijwilligerswerk of een hobby.

## REGELS

- **Ik bespreek mijn nevenwerk**  
Ik bespreek mijn nevenwerk met mijn leidinggevende. Als deze mogelijk raken aan de belangen van Defensie, meld ik ze. Dit om (de schijn van) belangenverstremming tegen te gaan. Ook zijn er activiteiten die het imago van Defensie of mijn eigen functioneren kunnen beïnvloeden. In die gevallen worden afspraken gemaakt over het nevenwerk of wordt het niet toegestaan.

- **Ik voer geen verboden nevenwerk uit**

Ik voer geen nevenwerk uit dat niet samengaat met een (militaire) functie. Zo verbiedt de wet een opsporingsambtenaar van de Koninklijke Marechaussee om privé opsporings- of beveiligingswerk uit te voeren. Voor een militair is het niet toegestaan om portier of persoonlijk beveiliging te worden. Dit vanwege de kans om betrokken te raken bij ongeregeldheden.

Ook het leveren van producten of diensten aan Defensie is niet toegestaan. Bij sommige functies speelt het risico van financiële belangenverstremgeling of misbruik van koersgevoelige informatie. Die medewerkers is het daarom verboden bepaalde financiële belangen of aandelen te hebben.

---

## **Verantwoordelijk**

*De militair/ambtenaar meldt aan Onze Minister, op een door Onze Minister te bepalen wijze, de nevenwerkzaamheden die de militair/ambtenaar verricht of voornemens is te gaan verrichten, die de belangen van de dienst, voor zover deze in verband staan met zijn functie vervulling, kunnen raken.*

- Burgers: Art. 70b BARD -

- Militairen: Art. 126b AMAR -

## Praktijkvoorbeelden

1. Je ziet dat een collega in werktijd vaak bezig is met haar nevenwerkzaamheden. Ze voert hiervoor regelmatig telefoongesprekken. Zij vindt dat dit prima kan, want haar werk lijdt er toch niet onder. Toch ergeren andere collega's zich hieraan. Wat doe je?
2. Je collega is naast zijn werk bij Defensie gestart met een kleine sportschool in de buurt van de basis. Hij is gespecialiseerd in vechtsporten. Ter promotie nodigt hij op de kazerne mensen uit om een aantal gratis lessen te krijgen. Neem jij dit aanbod aan?
3. Je bent in je vrije tijd voorzitter van een voetbalclub. De club heeft het financieel zwaar. Als Defensiemedewerker heb je een gesprek met een commerciële partner. Bij een kop koffie vertel je iets over jouw vereniging. Spontaan biedt deze commerciële partner aan om sponsor te worden. Het zou de club enorm helpen. Wat doe je?

A



Je ziet dat een collega in werktijd vaak bezig is met haar nevenwerkzaamheden. Ze voert hiervoor regelmatig telefoongesprekken. Zij vindt dat dit prima kan, want haar werk lijdt er toch niet onder. Toch ergeren andere collega's zich hieraan. Wat doe je?

J



Je collega is naast zijn werk bij Defensie gestart met een kleine sportschool in de buurt van de basis. Hij is gespecialiseerd in vechtsporten. Ter promotie nodigt hij op de kazerne mensen uit om een aantal gratis lessen te krijgen. Neem jij dit aanbod aan?

f



Je bent in je vrije tijd voorzitter van een voetbalclub. De club heeft het financieel zwaar. Als Defensiemedewerker heb je een gesprek met een commerciële partner. Bij een kop koffie vertel je iets over jouw vereniging. Spontaan biedt deze commerciële partner aan om sponsor te worden. Het zou de club enorm helpen. Wat doe je?

## Hulpvragen

In gesprek met collega's en leidinggevendenden kunnen de onderstaande vragen je helpen om dit onderwerp goed te bespreken.

1. Lijkt jouw nevenwerk op het werk dat je bij Defensie doet?
2. Maak je bij je nevenwerk gebruik van skills en kennis van Defensie?
3. Ben je het nevenwerk gaan doen dankzij je referenties van Defensie?
4. Heb je bij je nevenwerk met dezelfde (zakelijke) relaties te maken als op je werk?
5. Kun je tijdens je nevenwerk mogelijk in situaties terecht komen, die voor Defensie lastige of negatieve gevolgen kunnen hebben?

## Wet- en regelgeving

- Aanwijzing SG A/984 Uitvoering van het integriteitsbeleid (Hoofdstuk 3B)
- Militairen: Art. 126 b t/m f AMAR
- Burgers: Art. 70 b, c, d, e, f BARD
- Regeling nevenwerkzaamheden Defensie

# 7



---

## VERANTWOORDELIJKHEID

**Ik toon vakmanschap en neem verantwoordelijkheid in mijn werk.**

---

## Contacten met bedrijfsleven

**Sommige medewerkers van Defensie kunnen opdrachten geven aan het bedrijfsleven en hebben daarom contact met het bedrijfsleven. Anderen dienen terughoudend te zijn met het leggen van zakelijke contacten met het bedrijfsleven. Als het nodig is om contact te leggen, dan ben je duidelijk over jouw rol bij Defensie en het doel van het contact.**

Iemand kan, om welke reden dan ook, Defensie verlaten om te gaan werken in het bedrijfsleven. Wat niet mag, is dat die persoon of het bedrijf zakelijk voordeel behaalt uit de contacten die zijn opgedaan tijdens het dienstverband bij Defensie.

## REGELS

- **Ik voorkom (iedere schijn van) belangenverstrengeling**  
Om (de schijn van) belangenverstrengeling en oneerlijke concurrentie te voorkomen, mag ik een voormalige Defensiemedewerker tijdens de eerste twee jaar na beëindiging van zijn dienstverband niet accepteren als gesprekspartner of bemiddelaar van het bedrijfsleven voor commerciële activiteiten.

- **Ik let op bij het inhuren van oud-medewerkers**

Bij het inhuren van oud-medewerkers van Defensie moet (de schijn van) belangenverstremgeling voorkomen worden. Het is dan nog belangrijker dat je de inhuur goed kunt uitleggen en verantwoorden. Daarbij helpt een zuiver doorlopen inkooptraject, waarbij je de beoordeling aan anderen over kunt laten. Ook kan advies van P&O en een integriteitsadviseur helpen.

---

## **Verantwoordelijk**

*Contacten met het bedrijfsleven door medewerkers zijn uitsluitend toegestaan voor zover dit nodig is voor het vervullen van de functie en met in achtname van de daarvoor geldende regels, zoals voor inkoop en aanbesteding. Deze regels borgen het recht op eerlijke concurrentie en een objectieve beoordeling van marktpartijen*

- Aanwijzing SG/A 984 -

# Praktijkvoorbeelden

1. Een oud-collega werkt voor een bedrijf dat producten aan Defensie levert. Er loopt een aanbesteding en hij belt je op met de vraag om extra informatie, zodat hij zijn offerte op maat kan maken. Wat doe je?
2. Een jaar geleden heb je afscheid genomen van een collega die in een commercieel bedrijf is gaan werken. Tijdens een zakelijk overleg zit je oud-collega aan tafel als vertegenwoordiger van het bedrijf. Wat doe je?
3. Je hebt contact met een bedrijf over een toekomstige project. Tijdens de gesprekken valt het op dat de vertegenwoordiger van dit bedrijf goede kennis heeft van Defensie en het specifieke project. Tijdens een lunch vraag je hier naar en blijkt hij reservist te zijn. Hij heeft als reservist geadviseerd bij het opstellen van het projectplan. Wat doe je?



# Hulpvragen

In gesprek met collega's en leidinggevenden kunnen de onderstaande vragen je helpen om dit onderwerp goed te bespreken.

1. Waarom neemt dit bedrijf contact met mij op? Wat is het doel van het contact?
2. Betreft mijn contactpersoon een voormalig medewerker van Defensie? Zo ja, hoe lang is de betreffende medewerker uit dienst?
3. Is de juiste procedure met betrekking tot de inhuur van een oud-medewerker gevolgd?

## Wet- en regelgeving

- Aanwijzing HDBV 18 Inkoop en aanbesteding
- Aanwijzing SG A/978 Extern Optreden
- Aanwijzing SG A/984 Uitvoering van het integriteitsbeleid





---

## VERANTWOORDELIJKHEID

**Ik toon vakmanschap en neem verantwoordelijkheid in mijn werk.**

---

## Zorgvuldig omgaan met informatie

Defensiemedewerkers hebben toegang tot allerlei vertrouwelijke informatie. De samenleving, samenwerkingspartners en collega's moeten erop kunnen vertrouwen dat er zorgvuldig wordt omgegaan met informatie, in het belang van de (nationale) veiligheid.

### REGELS

- **Ik gebruik informatie alleen voor de uitoefening van mijn functie**  
Hierbij houd ik mij aan de kaders van wet- en regelgeving. Ik maak geen misbruik van informatie die via Defensie voor mij toegankelijk is. Ik gebruik de informatiesystemen nooit voor privédoeleinden of die van een ander.
- **Ik berg vertrouwelijke informatie goed op**  
Ik houd informatie met een vertrouwelijk karakter geheim. Ik berg alle dossiers en elektronische gegevensdragers met vertrouwelijke informatie zorgvuldig op. Ik zorg er zo goed mogelijk voor dat niemand bij de gegevens in mijn computer kan komen. Ik stuur geen vertrouwelijke informatie naar privé e-mailadressen.

- **Ik draag zorg dat niemand zomaar meekijkt of meeluistert met mijn werkzaamheden**

Als ik telefoneer of overleg, houd ik rekening met waar ik ben, wie er kan meeluisteren en met wat ik zeg. Als ik in het OV op een laptop, iPad of een ander apparaat werk, zorg ik dat niemand kan meelesen.

- **Ik heb geen direct contact met media en politici**

Extern contact met media en politici verloopt in beginsel via de minister, staatssecretaris en Defensiewoordvoerders. Soms komt het voor dat journalisten of politici Defensiemedewerkers direct benaderen voor informatie over Defensie. Wanneer ik word benaderd, meld ik dit bij mijn leidinggevende en bij de afdeling Communicatie. Ik sta alleen een journalist of politicus te woord, nadat ik hier toestemming voor heb gekregen.

---

## **Verantwoordelijk**

*Ik zweer/beloof, dat ik zaken, waarvan ik door mijn ambt kennis draag en die mij als geheim zijn toevertrouwd of waarvan ik het vertrouwelijk karakter moet begrijpen, niet zal openbaren aan anderen, dan aan hen, die ik volgens de wet of ambtshalve tot mededeling verplicht ben.*

- Eed/belofte Ambtenarenwet -

## Praktijkvoorbeelden

1. Tijdens een uitzending heb je een paar mooie foto's gemaakt van de omgeving van de basis. Een collega vraagt of hij deze foto mag krijgen voor zijn thuisfront. De dag erna kom je erachter dat hij deze via Facebook vrij heeft gedeeld. Wat vind je hiervan?
2. Een collega is na een scheiding het contact verloren met zijn dochter. Via Facebook heeft hij gezien dat zij sinds kort is gaan werken voor Defensie. Hij vraagt aan jou of je haar adresgegevens kunt opvragen uit het P-systeem. Hij wil haar een kaartje sturen om met haar in contact te komen. Wat doe je?
3. Je zit in een overvolle trein en jouw leidinggevende belt voor informatie. Hij staat op het punt om in een overleg te gaan en wil de voortgang weten op een vertrouwelijk dossier. Je geeft aan dat je dit op dit moment niet kunt vertellen, omdat reizigers kunnen meeluisteren. Hij begint erg aan te dringen, hij heeft nu die informatie nodig! Wat doe je?



## Hulpvragen

In gesprek met collega's en leidinggevenden kunnen de onderstaande vragen je helpen om dit onderwerp goed te bespreken.

1. Er zijn verschillende 'do's en don'ts' met betrekking tot dit thema. Welke is/zijn het meest op jou en je werk van toepassing?
2. Kun je een praktijkvoorbeeld noemen waarin de 'do's en don'ts' een rol speelden? Welke afwegingen maakte je toen?
3. Zou je met het inzicht van nu hetzelfde doen? Zo nee, wat zou je nu anders doen en waarom?

## Wet- en regelgeving

- Beveiligingsautoriteit HDBV: Veilig omgaan met gevoelige informatie
- Aanwijzing SG A/984 Uitvoering van het integriteitsbeleid (Hoofdstuk 3A)
- Militairen: Art. 12a, derde lid, Militaire Ambtenarenwet
- Burgers: Art. 125a, derde lid, Ambtenarenwet
- Art. 2, Algemene verordening gegevensbescherming
- Art. 3, Wet politiegegevens